

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії
від «24» березня 2025 року

Здобувач ступеня доктора філософії Якоб Євген Йосипович, 1989 року народження громадянин України, освіта вища: в 2010 році здобув ступінь бакалавра за спеціальністю «Прикладна фізика» ДВНЗ «Ужгородський Національний Університет», у 2011 році здобув ступінь магістра за спеціальністю «Прикладна фізика» ДВНЗ «Ужгородський Національний Університет», 2018 році за результатами навчання в ДВНЗ «Ужгородський Національний Університет» отримав диплом магістра за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини», виконав акредитовану освітньо-наукову програму за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ректора Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» про утворення спеціалізованої вченої ради з метою присудження ступеня доктора філософії від «28» січня 2025 року №176/01-04, у складі:

- голови разової спеціалізованої вченої ради – Король М.М., доктора економічних наук, професора, професора кафедри міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
- рецензентів:
- Кушнір Н.О., кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
- Цалан М.І., кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
- офіційних опонентів:
- Резнікової Н.В., доктора економічних наук, професора, професора кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
- Кут М.О., кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри міжнародної безпеки та стратегічних студій Львівського національного університету імені Івана Франка

на засіданні «24» березня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії Якобу Є.Й. з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» на підставі прилюдного захисту дисертації на тему: «Глобальна парадигма розвитку електронної торгівлі» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Дисертацію виконано у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, місто Ужгород.

Наукові керівники: Заяць Олена Іванівна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри міжнародних економічних відносин факультету міжнародних економічних відносин Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»; Мулеса Оксана Юріївна, доктор технічних наук, професор, професор кафедри програмного забезпечення систем Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить нові науково обґрунтовані результати Якобом Є.Й. досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, а саме комплексний аналіз процесів глобалізації електронної торгівлі, що має істотне значення для галузі знань 29 «Міжнародні відносини». Дисертацію виконано з дотримання вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 10 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 з дотримання вимог пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії):

1. Якоб Є. Й., Заяць О. І. Найбільші ринки електронної торгівлі в глобальному господарстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. № 47. С. 30-35. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2023-47-6>

2. Якоб Є. Й. Проблеми розвитку міжнародної електронної торгівлі. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. С. 15-20. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-32>

3. Якоб Є. Й., Заяць О. І. Пандемії КОВІД-19 як період розвитку електронної торгівлі. *Економічний простір*. 2024. № 191. С. 459-464. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/192-2>

4. Якоб Є. Й. Концепція електронної торгівлі в сучасній міжнародній економічній науці. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 1(10). С. 164-168. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.10-29>

5. Якоб Є. Й., Заяць О. І. Цифрова торгівля як новий економічний підхід до діджиталізації торговельного сектору. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2024. № 51. С. 34-40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2024-51-5>

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Король Марина Михайлівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин, штатний співробітник ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, дала позитивну оцінку, принципових зауважень немає.

Кушнір Наталія Олексіївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, штатний співробітник ДВНЗ «Ужгородський національний університет» МОН України, дала позитивну оцінку і виокремила у рецензії такі зауваження: зауваження щодо того, що у тексті розділу 1 запропоновано розмежування термінів «електронна комерція» та «цифрова торгівля», проте не деталізовано, чому саме відбувається цей термінологічний перехід і які його наслідки для міжнародних угод та регуляторного середовища; зауваження щодо того, що у розділі 2 дисертації зазначено, що локалізація даних створює бар'єри для міжнародної торгівлі, проте не деталізовано, як ці обмеження впливають на конкурентоспроможність країн із різним рівнем доходу; зауваження щодо того, що у дисертації не розглянуто можливі ризики, пов'язані з інтеграцією України до цифрового ринку ЄС, наприклад, вплив жорстких регуляторних вимог ЄС на українські компанії.

Цалан Мирослава Іванівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, штатний співробітник ДВНЗ «Ужгородський національний університет» МОН України, дала позитивну оцінку і виокремила у рецензії такі зауваження: зауваження щодо того, що автор розглядає вплив соціальних мереж на поведінку споживачів, але недостатньо аналізує їхню роль у формуванні глобальних платформ торгівлі, зокрема у контексті підвищення довіри та інтеграції маркетингових інструментів; зауваження щодо того, що незважаючи на визнання цифрових платформ як інструменту розширення доступу до міжнародних ринків, у тексті відсутній аналіз їхнього впливу на поглиблення нерівності доходів між країнами; зауваження щодо того, що у роботі автором розглянуто вплив пандемії Covid – 19 та умов російсько-української війни на розвиток електронної торгівлі, але не деталізовано адаптацію бізнесу до кризових умов в аспекті забезпечення стабільності роботи цифрових платформ, що додало б наукової цінності дисертаційній роботі; зауваження щодо того, що у параграфі 3.2 вказано на позитивний досвід України з підписання угод, таких як Угода про цифрову торгівлю з Великою Британією, але у дисертаційній роботі доцільно б було детально проаналізувати цей досвід, його наслідки, розглянувши вплив цієї угоди на показники цифрової торгівлі та відповідно їх проаналізувати.

Резнікова Наталія Володимирівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка дала позитивну оцінку і виокремила у відгуку такі зауваження: зауваження щодо того, що доцільно б було уточнити позицію здобувача щодо ідентифікації третього етапу розвитку електронної торгівлі за рахунок введення додаткових класифікаційних параметрів; зауваження щодо того, що у роботі не окреслено контури становлення глобальної економіки у мультипарадигмальному ландшафті, що продукує нові методологічні проблеми: кожна із сучасних парадигм глобалізації є орієнтовною на певну логіку розвитку, а не їх синтез; зауваження щодо того, що у роботі була б доцільна чітка

ідентифікація форм трансформації торгівлі під впливом Індустрій X.0 і цифрового переходу зокрема; зауваження щодо того, що у підрозділі 2.1, де наведено кілька підходів до оцінки масштабів міжнародної електронної торгівлі, недостатньо деталізовано вибір проксі-показників і їх адаптацію до специфіки проаналізованих регіонів із різним рівнем цифровізації; зауваження щодо того, що у дисертації бракує аналізу різних підходів до ідентифікації присутності «цифрових технологій» у роботі торгових фірм і порушення питання про те, чи виступають вони складовими базових бізнес-моделей фірм або, зокрема, виступають невід'ємною частиною цифрових бізнес-моделей.

Кут Марія Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної безпеки та стратегічних студій Львівського національного університету імені Івана Франка, дала позитивну оцінку і виокремила у відгуку такі зауваження: зауваження щодо того, що у розділі 1 приділено увагу загрозам безпеки даних, однак аналіз кіберзагроз у контексті міжнародних транзакцій залишається неповним, зокрема у частині їхнього впливу на малі та середні підприємства; зауваження щодо того, що у підрозділі 2.2 розглянуто нерівномірний розвиток цифрової торгівлі між регіонами, але недостатньо розкрито, як саме впливають інституційні, технологічні та соціально-економічні фактори на подолання цифрового розриву в конкретних регіонах; зауваження щодо того, що у підрозділі 3.1 наведено формулу для нормалізації даних, проте не деталізовано, як саме обирались найменші та найбільші значення для окремих показників і чи враховувались регіональні особливості.

Висловлені зауваження та пропозиції мають дискусійний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Якова Є.Й.

Публічний захист дисертації проводився на засіданні разової спеціалізованої вченої ради із використанням засобів відеозв'язку в режимі реального часу. Всі члени спеціалізованої вченої ради були присутні та голосували он-лайн за допомогою програмного забезпечення Google Meet.

Результати відкритого голосування:

«За»: 5 членів ради,

«Проти»: 0 членів ради.

На підставі відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Якову Євгену Йосиповичу ступінь доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Марина КОРОЛЬ